

# **ПЕТРИКОР — ЗАПАХ ЗЕМЛІ ПІСЛЯ ДОЩУ**

Роман «Петрикор — запах землі після дощу» проговорює й реалізує у слові травми, які залишає в нас полум'я війни. Але варто перенести цей біль у простір міжлюдського існування — і відкривається можливість лікування душі, відновлення надії на майбутнє, віднаходження світла, яке здатний подарувати нам тільки Інший, своєю добротою, своїм баченням нашої долі, своєю любов'ю.

Намагання не тільки залишатися людьми, а й допомагати тим, хто поруч — є підґрунтям для утворення кровносної системи милосердя й любові, спільної для всіх українців. Війна народжує лейтмотиви, що повторюються в житті тисяч людей, як повторюється світло в краплях води, що падають з неба на землю.

Твір Володимира Рафєєнка допомагає вивести персонажів з глухого кута особистих обставин на рівень певного, хоч іноді занадто абсурдного й карнавального, але все ж таки абсолютно дієвого перетворення гострого болю на світло для того Іншого, який поряд із тобою.

ВОЛОДИМИР  
РАФЄЄНКО



# Петрикoр

*запах  
землі  
після  
дощу*

*р  
о  
м  
а  
н*

## Анотація

*Роман «Петрикор — запах землі після дощу» проговорює й реалізує у слові травми, які залишає в нас полум'я війни. Але варто перенести цей біль у простір міжлюдського існування — і відкривається можливість лікування душі, відновлення надії на майбутнє, віднаходження світла, яке здатний подарувати нам тільки Інший, своєю добротою, своїм баченням нашої долі, своєю любов'ю.*

*Намагання не тільки залишатися людьми, а й допомагати тим, хто поруч — є підґрунтям для утворення кровносної системи милосердя й любові, спільної для всіх українців. Війна народжує лейтмотиви, що повторюються в житті тисяч людей, як повторюється світло в краплях води, що падають з неба на землю.*

*Твір Володимира Рафєєнка допомагає вивести персонажів з глухого кута особистих обставин на рівень певного, хоч іноді занадто абсурдного й карнавального, але все ж таки абсолютно дієвого перетворення гострого болю на світло для того Іншого, який поряд із тобою.*

**Усі права застережені.** Жодну частину цього видання не можна перевидавати, перекладати, зберігати в пошукових системах або передавати в будь-якій формі та будь-яким засобом (електронним, механічним, фотокопіюванням або іншим) без попередньої письмової згоди на це **ТОВ «Видавництво Анетти Антоненко»**.

**ISBN 978-617-553-030-6**

© Володимир Рафєєнко, текст, 2023

© «Видавництво Анетти Антоненко», 2023

# ПЕТРИКОР — ЗАПАХ ЗЕМЛІ ПІСЛЯ ДОЩУ

Я не пишу поезію  
Я прозаїк  
Просто реальність війни  
з'їдає пунктуацію  
зв'язність сюжету  
зв'язність  
з'їдає  
Наче у мову  
влучив снаряд  
Уламки мови  
схожі на поезію  
але це не вона

**Вікторія Амеліна**

Гроза  
Навкруг Японських островів  
Із хвиль високих огорожу зводить.

**Йоса Бусон**

Усі солдатики були подібні один до одного, лише двадцять п'ятий відрізнявся від своїх братів: у нього була тільки одна нога.

**Ганс Крістіан Андерсен**

## Частина 1. Новий світ

Що було, те є й тепер;  
що буде, те вже було,  
— і Бог викликає знов те,  
що минуло.

**Екклезіяст 3:15**

### Собако-людина

Тернопіль — фayne місто. Чистий просторий центр. Смішні й нескладні і не занадто прямі вулички. Вулички, які рухаються самі по собі. Ненавмисно приводять тебе туди, куди потрібно. Дивні, іноді навіть доволі старі будівлі пасують внутрішньому стану внутрішнього переселенця певною занедбаністю й нестандартністю.

Кожен будинок у центрі та на Новому Світі, так називається район, де оселився Вітя, хоч двоповерховий, а хоч і одноповерховий, має власне обличчя. Навіть дахи, їхні схили, вікна й фіранки на них, двері в під'їзди, ганки, вуличні собаки й хмари над цими собаками — усе це ніколи не повторюється за загальним малюнком і ритмом структури. Навіть багатоповерхівки, яких на Новому Світі не так уже й багато, теж мають власні обличчя, чистий і неповторний смак. Ця неповторність лікує.

За вікнами апартаментів, де Віктору дозволили пожити деякий час, несамовито кричать дітлахи. Навпроти розташувався приватний дитячий садочок, а над будинком і Новим Світом літають різноманітні птахи. У небі швидко пересуваються повітряні маси. Це взагалі особливість

Тернополя — пересування найфантастичніших повітряних мас над собаками всіх на світі порід. Складається таке враження, що колись, мабуть, за доби Яна Амора Тарновського, у місті був прийнятий закон, який забороняв людині заводити собаку тієї породи, хоча б один представник якої вже був завезений у місто.

Миліших створінь, ніж тернопільські собаки, Віктору ніколи не доводилося бачити. Особливе поєднання собаки й хазяїна утворює цілісний ансамбль собако-людини. Після кожної зустрічі з собако-людиною в серці відчувається особлива піднесеність. Ти дивишся й розумієш, що перед тобою щось безсмертне.

Наприклад, Берримор — великий старий брунатний пес невідомої породи. Великі вуха, печальні довгі й витягнуті донизу очі. У них — глибоке знання світу і тонкий, поєднаний з іронією, сум. Собака гуляє зазвичай із власником тієї ж породи. Він теж суцільно брунатний. У нього старий брунатний поношений костюм з латками, під ним брунатна і, здається, трішечки брудна жилетка з рядами неймовірно блискучих гудзиків, теж брунатних. Ансамбль довершує брунатний капелюх невимовної старості й брунатні, подекуди діряві кросівки з брунатними шкіряними ремінцями.

А ось, до речі, і вони. Коли порівнялися (*Вітя йде в супермаркет, собако-людина — униз до парку імені Шевченка*), собака зупинився, повернув до Віті морду й сказав:

— Навіщо ти їх убив? Спершу двох і потім знову двох? Може, вони просто хотіли їсти?

Дзвін у вухах. Вітя мляво всміхнувся, зітхнув, подивився під ноги. Побачив під ногами пісок, дрібненьке каміннячко, травичку, калюжі, що стоять із самого початку місяця. Гупає артилерія. За календарем двадцять восьме лютого дві тисячі двадцять другого року, а на вулиці тепло. На мапі — Київщина, тридцять кілометрів від Хрещатого Яру. Хто би міг подумати.

Мряка, мжичка, туман, триває російсько-українська війна і пахне грибами, але грибів, звичайно, ніяких немає. Які гриби в лютому? Від Варшавської траси несеться сморід, іноді підіймаються чорні стовпи диму з боку Житомирської траси. Артилерія б'є безперервно. До грибів ще дожити треба. Хтозна, чи вдасться це зробити. У середу зрання Олексій Стародуб з дружиною пішли в Містечко й не повернулися. А наступного дня вранці їх під синій, перемішаний зі снігом, сильний дощ, що навскіс довгими лініями сік темно-жовті сосни, поховали на великому старому цвинтарі неподалік Містечка.

На вечірньому зібранні чоловіків стало відомо, що російські військові зайшли на Оболонь. Вітя розплакався, коли вчора йшов додому. Вони з Лізою жили на київській Оболоні кілька років. Він полюбив цей куточок Києва. І раптом у нього ввійшла смерть.

А зранку біля колодязя казали, що росіян станом на сьогодні в Києві немає. Чи може таке бути, щоб учора росіян аж на Оболоні бачили, а сьогодні вони раптом розсмокталися? Хтозна, чи живий Київ, чи там уже столиця Малоросії.

Більшість хутірських упевнена, що взяття столиці росіянами річ абсолютна неминуха. Вітя Грицько і Микола Базуй ідуть проти течії. Сперечаються з опонентами до крику і хрипоти. Але що дужче Вітя кричить, то ясніше відчуває смерть.

— Смерть, смерть, смерть, — він вдивляється в лютневе повітря, спостерігає за хмарами, що течуть між небом і землею, прислухається до співу сосен, — смерть, смерть.

Шепоче, щоб відчутти справжній смак слова. Так смакує гілка волоського горіха, мокра від туману, якщо нахилити її наприкінці лютого й лизати шаршавим від спраги язиком. У цьому слові смак води, що тече з дахів, присмак вчорашнього чаю з тютюновою ноткою, мельхіорової ложки зі старого сервізу, дитячої крові, що тече з розбитого ліктя й капає на



підлогу, португальського червоного вина, що від самого Нового року стоїть у підвалі. Вітя не проти померти. Тільки щоб швидко й тихо. Бо смерть може бути ганебною й нестерпною. А він не впевнений, чи зможе витримати таку смерть.

Дивний лютий. Ніжний і лютий. Назва місяця суголосна подіям.

Микола Базуй тягне з ліса великий оберемок сухостою, перетягнутого мотузком. Колишній учитель географії — великий і товстий, як Гаргантюа і Пантаґрюель. Гравець у шахи, має незлецьку освіту.

Останні роки Базуй і Вітя працювали в складі невеличкої імпровізованої бригади, яка робила в Містечку, на хуторі, на довколишніх дачах усе, за що платили: будувала, ремонтувала, чистила, стригла, білила й фарбувала, садила й полола, проводила електрику й інтернет, копала й чистила колодязі, регулярно працювала на страусовій фермі в селі поряд із Житомирською трасою. Так і стали друзями.

— Як справи? — кричить Базуй і кидає під ноги Віті зібрані дрова. Він завжди кричить. У нього такий характер. — Чув? По обіді сьогодні картоплю й хліб на продаж з Містечка під магазин привезуть. Якщо бензин знайдуть. І якщо на ближчих дачах у них усе не розкуплять.

— О котрій? — питає Вітя, бо картопля потрібна. І хліб теж потрібен. Усе потрібно. Але все не привезуть. Добре, що в Містечку працює маленька приватна пекарня. Але борошна залишилося в них ненадовго. А привезти з Києва немає ніякої можливості. Уже кілька тижнів, як вони опинилися в оточенні російських військ. На всіх дорогах блокпости, потрапити в столицю машиною неможливо. Кажуть комусь вдавалося пішки, але повірити в це важко.

Базуй дістає сигаретку, пропонує Віті. Вітя останні місяці майже зовсім не курить, але сигаретку бере. Сигаретки тепер —

валюта. Кількома можна розрахуватися за шматочок сала чи цибулю, які приніс сусід, за кривувату моркву, трішечки підморожену, але цілком справжню. На сигаретку можна виміняти кілька сірників. Сірники — то сила. Бо газ ще є. Усі на хуторі моляться, щоб росіяни не зруйнували газопровід. Морква й цибуля, і, звичайно, сірники знадобляться, якщо хтось у вашій родині почне готувати зупу. Найсмачніша зупа, звичайно, буває на креветковому бульйоні. На цьому бульйоні, друзі, можна варити все, що завгодно, і буде смачно. Сочевиця, особливо червона, прекрасно розварюється. Дає шалений за смаком навар, густоту, колір, ситність і честь. Така зупа потребує крижаного білого, звичайно, сухого.

— Честь, — сказав Базуй і копнув ногою сухостій, що лежав у нього під ногами, — честь в неї є. От такої я думки!

— У кого, вибач? — Вітя з великими труднощами відірвався від споглядання супу, звареного на креветковому бульйоні.

— Учора, кажу, ходив на каву до Насті Голубки. Сама запросила. Поїли, випили.

— І що?

— На дивані прямо в кухні цілувалися.

Вітя буквально побачив, як цілувалася з Миколою мокра від сліз і п'яна від домашнього самогону Настя Голубка.

— Хотіла, — підсумовує розповідь Микола, — дуже хотіла, але так і не дала.

— Може, ти погано просив, — відказує Вітя.

— Нічосі погано! — заперечує Базуй. — Навіть отримав по пиці!

— Ну, тоді, значить, просив добре. Але я думаю ти сприйняв її відмову позитивно, не? — посміхається Вітя.

— Звичайно! Хороша баба, — сміється Микола, — і груди отакі! Встиг помацати трішки. Отакі, не віриш? Як от хмари над лісом! Не віриш?

— Ну, чому ж, вірю, — Вітя вдивляється в небо. У чудесні синьо-чорні хмари. Відчуває на дотик повітряні маси Київщини. Прислуховується до співів птахів. До вибухів довкола, що як почалися в перші дні війни, так і досі не припинилися. Вітя іноді думає, що це вже назавжди. Мабуть, не дожити йому до того часу, коли знову буде чутно вночі, як скрипить стареньке небо, намагаючись закрити собою і минулий день, і майбутній ранок.

— А те, що не дала, так дасть! Обов'язково дасть! У неї ж нікого немає, розумієш? До неї був ходив один жонатий з Містечка. А перед ним їздив ресторатор з Немішаєвого. То вона загалом цілком жвава жіночка! — він сміється. — Але от останній рік-півтора, до речі, з тих пір, як ви з дружиною тут оселилися, не спостерігаю нікого. Треба просто почекати.

Віктор роздивляється хмари й згадує, як з Лізою вибирали тут будиночок. Першою на хуторі, до кого зайшли в гості, була Настя — молода жінка, чоловік якої ще у 2014 році загинув у зоні АТО під Донецьком, у Пісках. Віті Голубка зразу сподобалася. Він іноді думав, що до Голубки ставиться по-особливому саме тому, що чоловік загинув майже там, де Вітя народився. Від приватного одноповерхового будиночка в Куйбишевському районі Донецька, де Вітя прожив перші чотирнадцять років свого життя, до Пісків усього кілька кілометрів.

— Брати Лески, — каже Базуй, — учора ввечері попід лісом, де в понеділок наші настріляли орків, назбирали зброї й трохи набоїв.

— Нащо?

— Зброя ніколи не завадить. Я за пляшку самогону й дві банки квасолі взяв старенький АК і пів рижка набоїв. Вважаю, за просто так.

— Ти хоч стріляти з нього вмієш?

У цю саму мить починають стріляти. Туман стишує звуки, але, може, саме тому вони стають дуже об'ємними. Великі краплини на куртці Базуя, на його волоссі виблискують сріблом. Над дахами низько летить великий сірий птах. Сипляться краплі з гілок великого дуба.

— Смерть, — шепоче Вітя раптом розпухлими губами. Усе розпливається в очах. Одна з куль з різким тріском впивається в сухостій між ними. Інша пробиває відро з водою, що його від колодязя Вітя ніс додому. Микола пригинається, біжить у бік лісу, щось кричить. Зникає в кущах. З дерев сиплеться синьо-чорна вода...

\* \* \*

А Вітя знову бачить собако-людину, що рухається в місті Тернопіль вниз по Котляревського — брунатну пару, тернопільський живий ансамбль, повільний і серйозний. Брунатний старий чоловік нічого не помічає. Повністю занурений у щось своє.

Натомість собака зупиняється, повертає голову, вдивляється у Вітю. Тихенько хитає головою. Мовляв, треба думати, коли вбиваєш спочатку двох а потім знову двох.

— Тим більше, — каже собака, — що хтось із них (цілком можливо) просто хотів їсти. Хоча, може, і ні.

— Заради поїсти, — питає Вітя, — вони приїхали до нас на танках?

Собака нічого не відповідає, відвертає голову, простує за своїм хазяїном.

\* \* \*

Віктор іде в супермаркет «Пальчатка». Справді треба купити їжі й, можливо, навіть алкоголю. Останній поки що під питанням. Адже алкоголь це така історія, яку краще не починати. Ліворуч по дорозі до супермаркету біля Управління патрульної поліції в Тернопільській області — *Тернопіль, вул. Котляревського, 24 телефон: (0352) 27-15-77; patrol.police.gov.ua. Телефонуйте 102, щоб повідомити про правопорушення і викликати патруль* — як ознака й символ часу стоять протитанкові їжаки. А також стіни з мішків, у яких, мабуть, щось на кшталт піску. Чи, може, борошна.

Дуже просто там може бути саме борошно. Пшеничне, цільнозернове, вівсяне, рисове, кукурудзяне, житнє, лляне, полбяне, гречане. Мигдальне борошно дуже підійшло б Управлінню патрульної поліції в Тернопільській області. Чому, власне, ні? Після *Locasio oppidi Tarnopolie* — локаційного привілею на заснування оппідума Тарнополе, який 1540 року польський король Сигізмунд I Старий надав великому коронному гетьманові графові Іоанну з Тарнова, місто отримало спочатку тевтонське право, потім магдебурзьке, і доволі непогано жило всі ці століття. І за час російсько-української війни не зазнало великих утрат. Вітя думає, що саме він став першою серйозною проблемою Тернополя з періоду Другої світової, бо не здатен розділяти час і простір, майбутнє і минуле, реальне й уявне. Усе, що відбувається з Вітею, відбувається тут і зараз.

— Тут у вас мигдалеве борошно! — він стукнув ногою по твердому, як залізо білому мішку й усміхнувся двом хлопцям у брониках і з автоматами, що патрулювали браму Управління. — Гарно живе фayne місто! Гей, гей, гей!

— П'яний? — задумливо промовив худий височенний і дуже серйозний поліціант.

— Пришелепкуватий, я його бачив днями, — відповів його кремезний колега. — Ішов би ти у справах, дядьку, добре? Іди, сердешний, цукерочку собі купи, молочка випий.

Віктор знову ж таки щиро всміхнувся хлопцям і пішов собі далі. Цукерочка — це гарна ідея. Не кажучи вже про те, щоб цю цукерочку чимось запити. Вітер обдуває, сонечко сяє, повітряні маси пересуваються.

Усе чудово налаштовано в цьому Новому Світі. Люди, тварини, хмари, навіть автівки. Дивувала вулиця Чехова, прекрасного драматурга. У час російсько-української війни, на Галичині, за три кроки від пам'ятника Степану Бандері вулиця, присвячена російському письменнику, змушувала замислитися. Галичина ширше дивиться на речі, думав Вітя, ніж навіть я сам. Галичина любить Чехова. Цінує його. Бачиш, без дяді Вані на Новому Світі не обійшлися. Зажди, у нього три сестри чи чотири? Та ні, Вітю, які чотири, краще вже п'ять. І один брат — Матвій чи Кіндрат. Кіндратів, між іншим, було щонайменше два. Один Кіндрат Панасович, воював з Московським царством на Дону, а другий Кіндрат Дмитрович, гадяцький полковник. У 1624 році здобув Синоп, який в античну добу, що загальновідомо, був колонією Мілету.

В Україні, що не саджай, а виросте все одно вишневий садочок. Ви, пане Чехов, радше устриця, ніж росіянин. Мідія, креветка, драматичний морепродукт. Сочевиця для вас гарне поєднання, пане Чехов, з добрячим келихом крижаного білого сухого вина.

\* \* \*

За ці дні (*тижні, місяці?*) у Новому Світі Вітя помітив тільки одного kota. Пухнастого серйозного красеня щоранку виводив

на прогулянку чоловік років тридцяти п'яти. Той самий чоловік, що допомагав з сумками в перший найважчий і дивний вечір, коли Вітю привезли в це місто. Вони чомусь і досі незнайомі (*чи все ж таки познайомилися?*). Дивно, якщо подумати, жити у світі. У житті якось забагато дивного.

Рудий з яскраво-білими плямами кіт гуляв на білому довгому повідцеві з вишуканим підтримуючим плетивом на спині й грудях, прикрашеним сріблястими зірками та кулями. Приблизно пів кіла справжнього срібла. Не без усвідомлення вартості металу й важкості карми.

Зазвичай ця пара виходила гуляти рано вранці чи пізно ввечері. Але от раптом одинадцята ранку — і ось вони. Це порушення усталеного порядку. Кіт Карамболь мав би в цей час спати в ліжку хазяїв, а не підставляти своє прекрасне тіло повітряним масам і мінливим сонячним променям. Хазяїн kota присів на лавочку біля дитячого майданчика й роздивлявся світ важкими почервонілими очима.

— Як справи? — запитав він раптом у Віті, коли той порівнявся з лавочкою.

— Чудово! — відповів Вітя.

— Сідай, — чоловік поплескав долонею поруч себе.

Вітя вирішив присісти.

— Ти ж переселенець. Я тебе знаю.

— Переселенець.

— Понаїхало вас. Звідкіля? Казали, з Донецька, так?

— З Донецька.

— Я вже помітив, кого не запитаєш, ви всі з Донецька. Скільки, млять, мільйонів вас там мешкало, хлопче? Сто, двісті? Як, млять, китайців. Єдине питання, чому ви всі до Тернополя переїхали? От що ви тут забули? Їхали б у свій Пекін і були б там, як крапля в морі.

— Важко сказати щось про Пекін, — після хвилинної важкої паузи нарешті наважився зауважити Вітя.

— А в мене похмілля пиздець, — щиро визнав власник кота. — Карамболю, припини жерти траву! Буде побігунчик. — Потягнув повідець, кіт перестав кусати травичку, сів, почав чухатися. — Брата проводжав до ЗСУ. Поїхав їбашити росіян. Розумієш?

— Зрозуміло. Удачі брату всілякої.

— Дякую, друже. Але він і без удачі буде їх їбашити — мама не горюй.

— Це добре, комусь у світі треба цю роботу виконувати.

— Кажеш, з Донецька? А українська в тебе гарна, молодець.

— Останні вісім років на Київщині жив. Там і вивчив.

— У Києві розмовляють українською? Ти серйозно?

— Няв, — Карамболь сів на хвіст і став кусати ліву передню лапу.

— Під Києвом більше, ніж у місті. Але й у столиці буває.

— Бо в людей совість просинається. Совість в наші часи говорить українською й тільки в деяких випадках англійською. Ти знав про це?

Вітя роздумував, як відповісти на поставлене питання. Чоловік підвівся, подивився в небо. Важко зітхнув.

— Добре, Вітю. Я — Гриць із Нового Світу. Ми з тобою вже знайомилися якось, але ти, мабуть, не пам'ятаєш. Українська в тебе непогана, тепер учи англійську. Звертайся, якщо що. Ходім, Карамболю.

І він потягнув за собою кота. Перед тим, як повертати з Котляревського на Гнатюка, Карамболь призупинився й тихесенько зауважив:

— Ти сам подумай, Вітя. Спочатку двох і потім двох, це якось не теє.

— Слухай, а що я міг зробити! — крикнув Вітя.



— Звідкіля мені знати, — відповів кіт і поніс за Грицьком з Нового Світу свої пів кіла срібла.

\* \* \*

Від залізничного вокзалу вітер приніс скоромовку гучномовця: «Слухай... що він міг зробити... на четверту платформу... “Новоолексіївка — Львів”. Не знаю; хіба я сторож окупанту своєму». Повітряні маси стали злими і холодними. Відчувалася близькість сліз. Але плакати без причини на вулиці вдень, тим більше в місті, у якому ти живеш уже певний час (*точно визначити неможливо*) — це моветон.

— Не знаю, — Вітя пішов уперед, розрізаючи грудьми повітряні маси. — Не знаю, що за місто таке, цей Тернопіль. Ці коти, ці собаки.

— Вітюнчику, — раптом виринула з аптеки Марта, — а ти куди?

— О, — зрадів Вітя, — так я в «Пальчатку»! Такий радий вас бачити!

— І я рада, — ввічливо зауважила Марта, — чи все добре? Чи є гроші?

— Усе добре, і з грошима повний порядок, і загалом. Не турбуйтеся.

— Але ж, Вікторе, ти до лікаря ходив у п'ятницю?

— Аякже, — кивнув Вітя. — Але ж, Марто Бориславівно, я піду вже, бо в «Пальчатку» потрібно.

— Іди-іди, — Марта постукала Вітю долонею по плечу, — якщо що, ми завжди в сусідньому під'їзді. Зрозумів?

— Так, — кивнув Вітя, — мені й дружина радить до вас заходити частіше. Тільки я турбувати вас боюся зайвий раз.

— А ти не бійся, — суворо піджала губи Марта, — у цьому місті хто ще про тебе подбає, крім мене й Валентини?

— Ніхто, — відповів Вітя, — мені й Ліза постійно нагадує про цей невблаганний факт.

— А як же ти, Вітю, з нею розмовляєш?

— Так по телефону ж, — охоче пояснив він.

Марта прикусила губу, але нічого не відказала.

— Ну, то я піду, — обережно всміхнувся чоловік. — У мене завтра народини. Ви ж прийдете на дванадцятку? Струдель зроблю, морозиво буде, рання полуниця, лікер, сир і сухе вино.

Не дочекавшись відповіді, посунув вулицею вниз.

— Прийдемо, — сказала йому Марта в спину. — Навіть не сумнівайся.

Вітя пішов. Валентина теж вийшла з магазину. Ну, бо це був її магазин, коли хоче, тоді й виходить.

— В одній порі, — сказала Валентина.

— Хіба що не гірше, — відповіла Марта.

— Думаю, що гірше. Треба в клініку забігти, поцікавитися реальним станом справ.

— Вони довідок не дають. Він доросла людина, і це приватна інформація.

— А я зразу піду до доктора Міхновського.

— Ти б ще до Бандери на прийом записалася.

Вони кілька хвилин задумливо дивляться в спину внутрішньо переміщеній особі, що віддаляється від них під мінливими сонячними спалахами й потоками вибагливих у своїх конфігураціях хмар.

## Тирамісу не любить чекати

В однокімнатній квартирі, з вікон якої видно бульвар Шевченка й Театральну площу, прохолодно, волого, трішечки безнадійно. Петро дуже гостро відчуває власну безпорадність. Дивиться на Марію, яка лежить на спині й ворушить губами.

Молиться? Принаймні так може здатися. Він боїться за Марію й залишитися без неї боїться. У нього в цілому світі більше нікого немає. Якщо лікарі (українські, польські, німецькі, чеські) поставлять його мамі діагноз, якщо з'ясують усі обставини їхнього життя, Петра, напевно, відправлять до сиротинця, у якому він зникне назавжди.

Починаючи з березня Марія або дивиться в телефоні телеграм-канали, які публікують відео й фотоматеріали з роздертими на шматки російськими солдатами та їхньою згорілою технікою, або з кимось розмовляє. І це не реально існуючі люди. Скоріше за все, її головний співрозмовник *Dark Matter*. Хоч, звісно, матерія вся темна. Але хіба в цьому суть. Треба повернути матір у реальність. Саме заради цього кожного дня Петрикоров ставить їй одні й ті ж самі питання.

З іншого ж боку, раніше *Dark Matter* — це була тільки уявна подруга, якій завжди так не вистачало Марії. Після Польщі *Dark Matter* — це може бути просто батько, який загинув у перший місяць війни.

\* \* \*

Вони перебували в Польщі, коли це стало відомо. Стояв чудовий березневий день у країні, яка Петрові дуже подобалася.

Люди привітні. Мова як чорничний крем. Гуляли на набережній, дихали повітрям, коли Марія відповіла на телефонний дзвінок. Послухала хвилину. Сказала кілька слів. Постояла трішки й кинула мобільний телефон в Одру. Потім набрала повітря в легені й закричала. Петро, мабуть, уперше в житті чув, як кричить людина, коли остаточно втрачає розум. А вона знову набрала повітря в легені й знову закричала, вдивляючись чи то в небо, чи то в річку. На ранковій набережній майже нікого не було. По мосту їхали машини. Напівпрозорі хмари розгойдувалися в синьому тихому небі.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

**ridmi**  
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

**КУПИТИ**